

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE

MENADŽMENT TURIZMA

TAJANA KOLAREK

GROFOVI DRAŠKOVIĆI U 17. I 18. STOLJEĆU

ZAVRŠNI RAD

ČAKOVEC, 2015.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE

MENADŽMENT TURIZMA

TAJANA KOLAREK

GROFOVI DRAŠKOVIĆI U 17. I 18. STOLJEĆU

COUNTS DRASKOVICH IN THE 17th AND 18th CENTURY

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

Mr.sc. Vladimir Kalšan

ČAKOVEC, 2015.

Sažetak

Ovaj rad govori o rodu Draškovićevid. Prvi put se rod Draškovićevid spominje u 13. stoljeću. Oni potječu iz Like iz stare Buške župe (Bužani). Najvjerojatnije su se razvili iz starog ličkog plemena Mogorovića. Praotac Draškovićevid bio je Ivan Drašković. Umro je 1234. godine. Najpoznatiji iz roda Drašković bili su Juraj i Janko Drašković. Juraj Drašković (1525.- 1587.) posvetio se crkvi, gdje se popeo na sam vrh crkvene hijerarhije. Bio je biskup zagrebački, nadbiskup kaločki i kardinal. U svjetovnim službama bio je hrvatski ban, kraljevski kancelar u Ugarskoj i na kraju kraljevski namjesnik. On je začetnik moći svoje obitelji. Janko Drašković (1770.- 1856.) spada u velikane koji su preporodili Hrvatsku. Janko je smatran prvakom Iliraca. Utemeljitelj je Ilirske čitaonice u Zagrebu. Također je napisao Disertaciju. Disertacija je programski spis i ima kompleksan nacionalni, politički, jezični, gospodarski i socijalni program koji je upućen hrvatskim plemićima u Ugarskom saboru. Rad također govori i o ostalim članovima roda Drašković te o važnim ženama iz roda Drašković. Ovaj rad govori i o posjedima obitelji Drašković koji su se protezali najviše u sjevernoj i sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Najznačajniji posjedi su u varaždinskom kraju. To su dvorac Trakošćan i Klenovnik, koji je preuređen u bolnicu. Postoje i drugi objekti koji su nažalost u ruševnom stanju.

Ključne riječi: grofovi Draškovići, 17. i 18. stoljeće, Janko Drašković, Disertacija, Trakošćan

SADRŽAJ

1. Uvod.....	1
2. Postanak i razvitak obitelji Drašković	2
2.1. Ljutomerska grana Draškovića	3
3. Posjedi Draškovića	6
3.1. Posjedi u varaždinskom kraju	6
3.2. Posjedi obitelji Drašković u Križevačkoj županji.....	7
3.3. Posjedi Draškovića u okolici Zagreba i u karlovačkom kraju	8
4. Dvorci obitelji Drašković.....	9
4.1. Trakošćan.....	9
4.1.1. Trakošćansko vlastelinstvo	11
4.2. Klenovnik.....	14
4.3. Zelendvor-Opeka	16
4.4. Dvorac Brezovica	18
4.5. Dvorac Rečica.....	19
5. Poznate muške ličnosti iz roda Drašković	20
5.1. Ivan III. Drašković	20
5.2. Josip Kazimir Drašković.....	21
5.3. Janko Drašković.....	23
5.3.1. Disertacija	25
6. Poznate ženske ličnosti obitelji Drašković	27

6.1. Marija Magdalena Nadasdy	27
6.2. Marija Katarina Brandis.....	29
7. Zaključak	33
Literatura.....	34

1. Uvod

U 17. i 18. stoljeću na tlu Hrvatske živjele su brojne velikaške obitelji. Jedna od najznamenitijih i najpoznatijih je obitelj Drašković. Draškovići dolaze iz južne Hrvatske iz mjesta Žažična (danas Pazarište) u Lici. Oni su živjeli u 17. i 18. stoljeću u Hrvatskom zagorju i u krajevima hrvatskog kajkavskog područja. Draškovići su dobili pridjev "trakošćanski" po Trakošćanu. Najpoznatije vlastelinstvo bio je Trakošćan. Car Maksimilijan darovao je braći Jurju i Gašparu Draškoviću Trakošćan i Klenovnik u ožujku 1569. godine. Kroz povijest je pokazan postanak i razvoj obitelji Drašković. Draškovići su posjedovali posjede u svim dijelovima Hrvatske: u varaždinskom kraju, u okolici Zagreba i u karlovačkom kraju i Križevačkoj županiji. Najočuvaniji su dvorci u Hrvatskom zagorju: Trakošćan kao spomenik obitelji Drašković i Klenovnik koji je danas bolnica za plućne bolesti i tuberkulozu. Dvorac Brezovica nalazi se u okolici Zagreba te je također očuvan. Ovaj rad govori o Ivanu III., trećem banu iz obitelji Drašković. Za vrijeme njegove vladavine Draškovići su bili najbogatiji i najmoćniji. Bio je hrvatski ban od 1640. do 1646. godine i graditelj Klenovnika. Drugi poznati Drašković je Josip Kazimir Drašković koji je život posvetio vojničkom pozivu. Istaknuo se u Sedmogodišnjem ratu te je dobio čin podmaršala. U dvorcu Trakošćanu na drugom katu dao je oslikati tapete kao sjećanje na Sedmogodišnji rat. Najpoznatiji od sviju Draškovića je grof Janko Drašković. Napisao je Disertaciju 1832. godine. Ovaj rad prikazuje također i važne žene iz obitelji Drašković: Mariju Magdalenu Nadasdy, ženu Ivana IV. Draškovića, Mariju Katarinu Brandis, ženu Ivana V. Draškovića i Eleonoru Felicitas Malatinski, suprugu Ivana VIII.

2. Postanak i razvitak obitelji Drašković

Draškovići su stoljećima živjeli u Hrvatskom zagorju i u krajevima hrvatskog kajkavskog područja. Njihovo podrijetlo dolazi iz Južne Hrvatske, iz Buške župe u Lici. Još nije utvrđeno kojem su rodu pripadali u plemenu. Smatra se da su pripadali plemenu koje se razvilo izvan skupine poznatih dvanaest hrvatskih plemena na što ukazuje i najstariji grb obitelji Drašković koji se sastoji od štita u kojem se nalazi grifon (orlolv). Taj grb pokazuje da velikaška obitelj Drašković ne pripada niti jednoj skupini od dvanaest hrvatskih plemena. Ime Drašković dolazi od oblika Draško, što znači drag, s nastavkom -ko. Može se zaključiti da su Draškovići čistokrvni hrvatski rod s podrijetlom oko mjesta Žažična (danas Pazarište) u Lici.

Slika 1. Grb obitelji Drašković

Oni se ističu legendarnim knezom Hudinom koji se istaknuo u borbi protiv Tatara za kralja Belu IV. Drugi izvori: talijanski pisac Priorato Gualdo i rodoslovlje koje se nalazi u Arhivu Hrvatske tvrde da je praotac obitelji bio Ivan. Ivan se bio istaknuo u vrijeme Andrije II. (1205.-1235.) i umro je 1234. godine. Nakon njega dolazi još sedam generacija do Jurja Draškovića. Juraj je živio oko 1450. godine i od njega počinje poznatija povijest generacija obitelji Drašković. Juraj se pojavljuje u poveljama koje je

u krugu svoje plemenite općine i ostalih "plemenitih ljudi Drašković" izdao 1490. godine u Žažičnu. Povelje je pisao glagoljicom. Obitelj Drašković pojavljuje se kao koljenovići malog narodnog plemstva. Prostor i na kojima su oni boravili prostirali su se do Knina, radi čega se Bartol Drašković 1520. godine naziva "Kninanjinom". Zbog turske opasnosti Bartol Drašković bježi s ostalim članovima obitelji u Pokuplje. Draškovići su izgubili čitavo imanje i Bartolu je jedino ostala dragocjena sablja. Sablju je Bartol uoči smrti (1538.) ostavio svojim sinovima. Bartol je bio oženjen Anom Utišenić, sestrom znamenitog "fratra Jurja" Utišenića-Martinuševića, koji je bio kardinal i namjesnik u Ugarskoj.

Ana i Bartol Drašković imali su dva sina, Jurja i Gašpara. Oni su bili obrazovani zahvaljujući svom uglednom ujaku Jurju Utišeniću-Martinuševiću. Juraj Drašković posvetio se crkvenoj službi. Juraj je postao zagrebački biskup, kaločki nadbiskup i na kraju kardinal (1585. godine). Istaknuo se i u svjetovnim službama: bio je hrvatski ban (1567.-1572. godine), potom kraljevski kancelar u Ugarskoj (1578. godine) te 1581. godine kraljevski namjesnik. Juraj Drašković i Janko Drašković najznačajniji su članovi obitelji Drašković. Juraj je začetnik moći svoje obitelji. Njegovom zaslugom je Gašpar 1567. godine dobio grad Trakošćan, a 1569. godine barunstvom i pridjevom "trakošćanski" postignut je rang hrvatskih velikaša. Tom darovnicom se Draškovići ustaljuju u Zagorju. Gašpar je bogatom ženidbom s Katarinom Sekelj- Kevendskom stekao imetak i postao zagorski vlastelin. Sinovi Gašpara su Ivan II. i Petar II. Ivan II. je osnivač "banske" grane jer su potekla tri bana iz tih obitelji. Petar II. je osnivač ljutomerske grane zbog dobra kojeg je naslijedio po punici Marijani Schweinpeck.

2.1. Ljutomerska grana Draškovića

Sjedište ljutomerske grane bilo je u Ljutomeru. Nasljedstvom preko Alapića imali su posjede u dijelu Kalnika i Vukovine. Ljutomerska grana već je izumrla unukom Petra I., Euzebijom, koja je bila žena bana Nikole Zrinskog ml.. Time se Draškovići mogu povezati s obitelji Zrinski.

Veza je učvršćena brakom. Gašpar II. Drašković, sin Petrov, unatoč protivljenju svojih rođaka založio je Trakošćan svom budućem zetu Nikoli Zrinskom u ime miraza kćerke Euzebijije. 1646. Nikola se oženio Euzebijom Drašković pa je unatoč sudskim

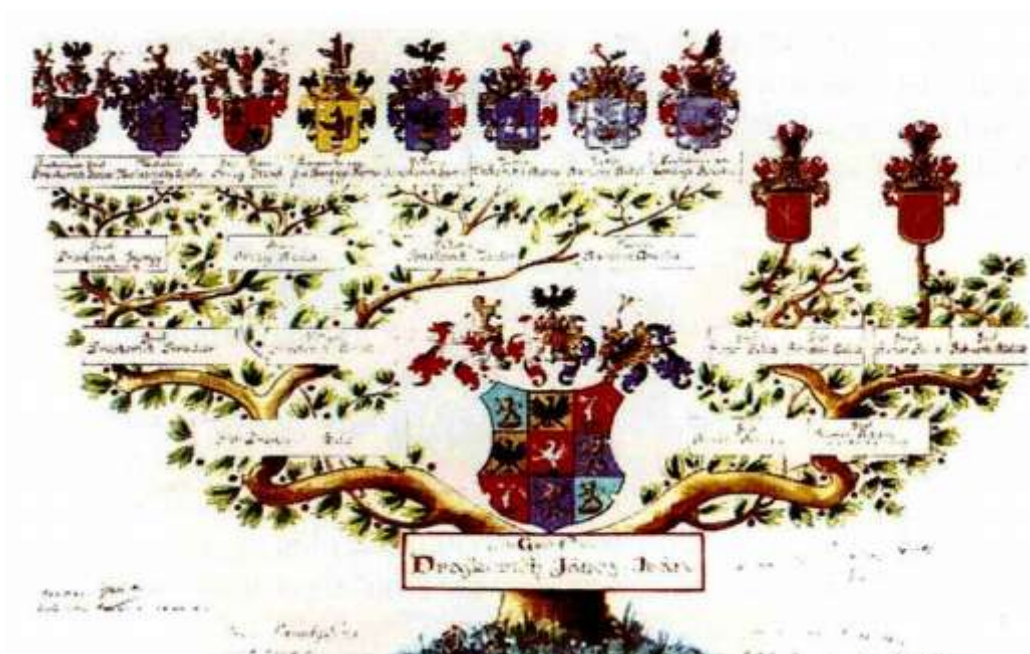
prosvjedima Gašparovih rođaka posjedovao gradove Trakošćan i Klenovnik. Euzebija je umrla 1651. bez potomstva pa je Gašpar tražio grad nazad, ali ga nije dobio jer nije Zrinskome vratio založenu šumu. U oružanim sukobima Zrinski gubi, ali zatim ponovno osvaja Trakošćan, da bi ga konačno, po sudskom namirenju računa predao Draškovićima. Jedna od posljedica te ženidbe je bila ta da je dio knjiga iz knjižnice Draškovića završio u čuvenoj Nikolinoj Bibliotheci Zriniani, koja se danas nalazi sačuvana u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Koliko je taj sukob sa Zrinskima bio uzrokom kasnijem držanju u vrijeme Zrinsko-Frankopanske urote nije nam poznato, no poznata je bila velika vjernost i privrženost Draškovića carskom dvoru pa se tako tokom urote Ivan IV. okrenuo čak i protiv svog tasta, urotnika Nadasya. Nikola II. Drašković naglo je umro od srčanog udara, a pretpostavlja se da je bio otrovan zbog navodnog sudjelovanja u spomenutoj uroti. Nikola II. Drašković također je bio zet urotnika, grofa Franje Nadasya pa je po tome vidljiva dvostruka uloga Draškovića u uroti.

2.2. Banska grana Draškovića

Banska grana Draškovića grana dala je kroz tri generacije tri znamenita bana: Ivana II., Ivana III. i Ivana IV. Ivan II. Bio je dalmatinsko-hrvatski ban od 1595. do 1608. godine. Osim bana nosio je i titulu potpredsjednika Dvorskog ratnog vijeća. Njegov sin Ivan III. bio je hrvatski ban, jedini Hrvat koji je bio izabran za ugarskog palatina, najvišeg dvorskog dužnosnika i kraljevog zamjenika. Godine 1631. Ferdinand II. dodijelio je njemu, njegovom bratu Nikoli I. i nećaku Gašparu grofovsku titulu. Ivan IV. bio je veliki dvornik. Nikola II. bio je kraljevski savjetnik i veliki skupljač starina te numizmatičar. Banska grana Draškovića opet se dijeli u dvije grane. Grana Nikole II. izumire praunukom Norbertom 1792. godine.

Grana Ivana IV. produžuje se sve do danas. Sinovi Ivana IV., Ivan V. i Petar II. istaknuli su se u javnom životu Hrvatske. Ivan V. bio je vojskovođa protiv Turaka i jedan od glavnih autora hrvatske pragmatičke sankcije. Nakon dugogodišnjeg djelovanja kao banski namjesnik postao je hrvatski ban (1732.-1733.). Ivan V. prekinuo je niz ženidbi Draškovića s uglednim mađarskim obiteljima. On se oženio Katarinom Brandis iz Tirola. Petar II. pobijedio je u bitci protiv Turaka na Zrinskom polju. Josip Kazimir bio je vojnik i umro je u činu generala pješaštva. On je imao sa Suzanom

Malatinski tri sina: Ivana VIII., Franju I. i Josipa II. Ivan VIII. bio je vojnik i pukovnik graničarske regimente. On se veže uz pojavu masonstva u Hrvatskoj. Njegov sin Janko posvetio se osvješćivanju hrvatskog naroda i s pravom ga možemo nazvati "ocem, vođom i prvakom hrvatskog preporoda". Njegov brat Jurica nije mogao podnijeti Motternichov sistem u Austriji i Hrvatskoj pa odlazi u Švicarsku 1835. godine. U Švicarskoj piše razne članke i rasprave protiv reakcionarnog režima u Austriji. Janko Drašković imao je jednog sina Josipa V.

Slika 2. Rodoslovno stablo obitelji Drašković

3. Posjedi Draškovića

Draškovići su imali posjede na tlu Hrvatske. Posjedi su se nalazili u varaždinskom kraju, Križevačkoj županiji, u okolici Zagreba i u karlovačkom kraju. Svoje su posjede stekli kupovinom, udajom ili su im bili darovani.

3.1. Posjedi u varaždinskom kraju

Najveće i najstarije posjede Draškovići su posjedovali u varaždinskom kraju. Središnje uprave njihovog vlastelinstva bile su u Trakošćanu, Klenovniku, Zelendvoru i kasnije u Opeki. One su obuhvaćale kraj zapadnije od Varaždina preko ivanečke komune i Trakošćana do štajerske granice te sjeverozapadno od Varaždina rijekom Dravom do Dubrave na Dravi. Trakošćanski posjed s gradom i posjed starog grada Klenovnika najstariji su posjed obitelji Drašković u sjevernoj Hrvatskoj.

Trakošćanski je posjed bio velik. Područne poljoprivredne jedinice bile su u Šaši, Bednji, Gornjoj i Donjoj Višnjici. Prema popisu i procjeni toga dobra iz godine 1804. trakošćanski je posjed imao 276 rali oranice, od toga 38 rali prvorazredne, 117 ½ rali drugorazredne i 21 ral trećerazredne zemlje. Vlastelinstvo je imalo najviše šuma, oko 3 275 rali, zatim sjenokoša za dnevnu košnju 249 kosaca, 31 ral pašnjaka, 7 i pol rali slabe zemlje obrasle džubenjem te vinograda oko 940 čokota. Ukupan prihod vlastelinstva, koji je dolazio od vlastitog posjeda i raznih kmetskih davanja u naturi i novcu iznosio je godišnje 10.218 forinti i 28 ½ krajcara. Prema procjeni iz iste godine, vrijednost cijeloga vlastelinstva sa svom pokretnom i nepokretnom imovinom iznosila je 204.362 forinte i 50 krajcara.¹

¹ Milan Kruhek: Posjedi, gradovi i dvorci obitelji Drašković, u KAJ/11,Zagreb 1972., str. 85

Drugo veliko gospodarstvo bio je Klenovnik. Klenovniku su pripadale neke zemlje i u Kamenici radi kojih su Draškovići vodili spor s lepoglavskim pavlinima. Pavlini su imali svoje staro pravo na tom posjedu, a Draškovići su dobili to pravo nad Kamenicom po ženidbenoj vezi s obitelji Gulay. Spisi iz 1610. godine govore da su Draškovići dobili spor i dobili vlasništvo nad Kamenicom. Te se godine spominje ribnjak i splav grofa Ivana Draškovića. Prostor koji je pripadao Klenovniku jest prostor sela Kamenice, Jerovca, Novaka, Voće Gornje i Donje te Purgje do Plemenščine.

Treće gospodarstvo bilo je viničko vlastelinstvo nad gradom Vinicom. Draškovići su do tog posjeda došli naslijedom, putem ženidbenih veza s obitelji Gyulay i Istvanffy, a i nešto zemlje su kupili. Novu Ves, Petrijanac i Novačku Draškovići kupili su od obitelji Šomšić. Viničko vlastelinstvo prostiralo se na prijašnjim kmetskim selištima tj. u današnjim selima: Novaki, Brodarevec, Plitvica, Ladanje Gornje i Donje, Marčan, Babinec, Dubrava i u posebno uređenim majurima u Petrijancu, Gornjoj i Donjoj Voći.

3.2. Posjedi obitelji Drašković u Križevačkoj županiji

Draškovići su imali posjede i istočno od Varaždina u nekadašnjoj Križevačkoj županiji. Danas je to prostor između Ludbrega i Koprivnice. Sjedište tih posjeda bilo je u Velikom Bukovcu. Posjede su dobili nakon smrti posljednjeg potomka obitelji Szekely. Poveljom koju je kralj dao grofu Ivanu Draškoviću 15. ožujka 1643. godine, obitelj je dobila zemlje u Malom i Velikom Bukovcu, Sv. Petru, Novoj Vesi, Malom Torčecu, Maloj i Velikoj Dubovici, Martiniću i šumu Križinišće.

U Malom Bukovcu nalazila se alodijalna kuća s prostorijama za alat i radnike, i druge zgrade. Poljoprivredni pogoni nalazili su se u Molvama, Marindvoru i Lizindvoru. Draškovići su imali svoje vinograde u blizini Ludbrega i mlinove na Bednji i Dravi.

Posjede u Bukovcu Draškovići su prodali 1842. godine. Karlo Drašković prodao je svom bratu Jurju Draškoviću posjede u Bukovcu i Hrašćini za 300 000 forinti. Te posjede Draškovići su stekli po ženidbenoj vezi s obitelji Alapy. Oni su još imali posjede u području Velikog Kalnika i Vukovine, a Gašpar je 1633. stekao i posjed Globočec.

3.3. Posjedi Draškovića u okolini Zagreba i u karlovačkom kraju

Najstariji posjed Draškovića nalazio se u Pokuplju, u Zagrebačkoj županiji. To su bili prostori između rijeke Kupe, Gline, Korane i Mrežnice sa središtem u gradu Steničnjaku, a kasnije u novosagrađenom dvoru u Rečici kod Karlovca. Jedno od najvećih gospodarstava bilo je u Steničnjaku. Prilikom turskih upada i pustošenja narod se razbježio. Posjed je bio na obje strane rijeke Kupe, obuhvaćao je Pokuplje od Karlovca do Kupčine, a južna granica mu je bila rijeka Glina pa preko Petrove gore na Koranu i Mrežnicu te njima do karlovačke Gaze. Te posjede Draškovići su stekli ženidbenom vezom Ivana Draškovića i Marije Magdalene Nadasdy. Kralj Leopold I. potvrdio je 1681. godine Draškovićima steničnjački posjed. Kad su Turci bili potisnuti Draškovići dobivaju svoj posjed. Oni nastoje organizirati proizvodnju i ponovno pokrenuti život. Budući da je posjed bio zapušten, Draškovići ga naseljavaju Vlasima. Nastala su i nova sela, ali oživljena su i stara: Steničnjak, Hutina, Vojnić, Moravče, Kablače, Selnica, Kovačevac i druga.

Draškovići često ulaze u sukob s Vojnom upravom u Karlovcu koja se počela miješati u poslove posjeda i te je zemlje počela smatrati svojima. Prilikom određivanja granica između Vojne Krajine i Banske Hrvatske, Draškovići su morali predati Karlovačkom generalatu sve zemlje južnije i zapadnije od Kupe. Steničnjački posjed je vrijedio 198 173 forinti. Josip II. je 26. travnja 1783. godine tu vrijednost nadoknadio tako da je dobio velike posjede Banlokom u Banatu.

4. Dvorci obitelji Drašković

Dvorci Draškovića odraz su materijalnog bogatstva čitave prošlosti te obitelji. U vrijeme turske opasnosti, dvorci i gradovi gradili su se na brežuljcima, uzvisinama, neosvojivim površinama da bi se zaštitila zemlja i sigurnost onih koji tamo rade i žive. Najčešće su to bile kamene utvrde na stijeni ili gradovi s visokim zidinama i kulama. Ta mjesta najčešće su bila okružena jarkom, nasipom i vodama gdje je priroda bila čuvar zemlje onima koji žive na zemlji izvan grada

4.1. Trakošćan

Najpoznatiji je dvorac Trakošćan, po kojem su i Draškovići dobili pridjev "trakošćanski". Trakošćan je kroz povijest mijenjao vlasnike. Car Maksimilijan darovao je 1569. godine dvorce Trakošćan i Klenovnik braći Gašparu i Jurju Drašković. Godine 1570. kralj je i potvrdio uživanje Trakošćana Jurju Draškoviću. Nakon toga Juraj želi Trakošćan u trajno vlasništvo obitelji Drašković. Hrvatski sabor ispunio je želju Jurju te 30. listopada 1571. dobiva Trakošćan u trajno vlasništvo.

U 16. stoljeću Trakošćan je bio u posjedu Nikole Zrinskog, koji ga je naslijedio kao miraz oženivši Euzebiju Drašković. Nakon njezine smrti, Draškovići su tražili Trakošćan i Klenovnik natrag. Zrinski nije htio vratiti posjede pa je doveo i vojsku da brani grad. Na kraju su se nagodili: Nikola Zrinski vratio je posjede, a Draškovići su njemu isplatili iznos od 30 000 forinti. Dvorac Trakošćan prvi je put popravljen i pojačan obrambenim kulama 1592. godine. Postavljeni natpis iznad vrata pokazuje nam da su to obnovili Petar i Ivan Drašković. Drugi natpis govori o posljednjoj obnovi dvorca 1855. godine. Dvorac kakav danas poznajemo dolazi iz te obnove i promijenjen je njegov prvobitni izgled. Juraj Drašković je 1853. godine započeo obnovu koja je završena 1856. godine. Neki radovi su već počeli i u 1844. godini. Obnovljen izgled Trakošćana stvoren je prema nacrtima građevinskih majstora iz Graza, a "nastalo je po jednoj šabloni po kojoj su se na Rajni restaurirali tako stari gradovi kakvi nisu nikada i nigdje bili, pa se to zvalo normanski stil".² To je bila tipična neogotska restauracija staroga grada kojom su stvoreni sljedeći elementi: pokretni most, kruništa, prozori i

² Đ. Szabo, Kroz Hrvatsko zagorje, Zagreb 1939., str. 107-8

viteška dvorana u gradu. Današnji je trakošćanski grad zdanje arhitektonski složeno od ostataka izvorne gotičke arhitekture iz 14. stoljeća s elementima renesanse i baroka, koji potječu od pregradnji i obnove u 16. i 18. st. te od novih elemenata nastalih obnovom iz 1856. godine.³

Slika 3. Dvorac Trakošćan

³ Z. Munk : Obnova Trakošćana , Historijski zbornik, Zagreb 1950. , str.107-109

4.1.1. Trakošćansko vlastelinstvo

Trakošćan je bio najvažniji posjed obitelji Drašković. Posjed se prvi put spominje sredinom 14. stoljeća u statutima arhiđakona Ivana Goričkog. Trakošćan je s Kastelom, Krapinom, Belcem, Oštrcem i Kamenicom ulazio u desetinski kotar Zagorja. Zagrebački Kaptol ubirao je crkvenu desetinu. Trakošćan se spominje s Kamenicom kao dio sastava zagorske grofovije. Tu cjelinu posjedovali su moćni velikaši Celjski u Slavoniji.

Trakošćansko vlastelinstvo dobiva Juraj Drašković u ožujku 1569. godine kao naknadu za plaće koje mu je kralj dugovao.

U 15. i 16. stoljeću trakošćansko je vlastelinstvo bilo među 20 najvećih feudalnih posjeda u Hrvatskoj. Na vlastelinstvu je postojalo oko 40 kmetskih sela i zaselaka. U 15. stoljeću trakošćansko se vlastelinstvo sastojalo od posjeda oko trgovišta Kamenice i posjeda oko vlastelinskog grada Trakošćana. Podjela je sačuvana i u 16. stoljeću te je u drugoj polovici 16. stoljeća sagrađen dvorac Klenovnik.

U 16. i 17. stoljeću na tim posjedima bilo je 300 do 400 seljačkih domaćinstava. Broj domaćinstava povećao se u prvoj polovici 18. stoljeća. Godine 1737. bilo je na popisu 638 domaćinstava na vlastelinstvu, a 1750. godine oko 720.

Najbrojniju grupu na vlastelinstvu činili su zavisni seljaci kmetovi. Oni su uživali selišta i snosili različite feudalne terete. Sredinom 17. stoljeća kmetova je bilo oko 200 i posjedovali su 111 selišta. Bogatiji kmetovi "integristi", kojih je bilo četrdesetak, posjedovali su cijelo selište. U 15. stoljeću na trakošćanskom vlastelinstvu boravili su i želiri. To su bili siromašni seljaci sa sitnim zemljišnim parcelama. Došlo je do raslojavanja na trakošćanskom posjedu, koje je bilo izraženije nego na drugim posjedima u Hrvatskoj.

Frajmani (libertini, slobodnjaci) bili su želiri na trakošćanskom vlastelinstvu. Oni su bili slobodni doseljenici koji su nakon doseljenja postajali zavisni seljaci. Područja na vlastelinstvu bila su namijenjena za naseljavanje novih stanovnika koji su se odvajali iz seljačkih zadruga. Područja za naseljavanje bile su općinske zemlje ili obične šikare koje je trebalo raskršiti. U tom sastavu domaćinstva, to su bile kućne zadruge, bilo je

388 "oženjene braće i sinova" s njihovim obiteljima. Godine 1750. je živjelo oko 1400 muškaraca starijih od 15 godina na vlastelinstvu.

U 15. stoljeću je bilo na vlastelinstvu trgovište (*oppida*) Kamenica. Stanovnici tih naselja su bili građani (*cives*). Oni su, kao i kmetovi, bili podložnici vlastelinstva, ali im je položaj bio nešto povoljniji. Snosili su manje feudalne terete i imali više osobne slobode. Godine 1483. u "trgovištu Kamenica" stanovale su 23 obitelji građana, a u Trakošćanu bilo je 17 obitelji. Sredinom 16. stoljeća nestala su oba naselja i građani su pretvoreni u kmetove.

U 16. stoljeću dolazi do povećanja aloda na hrvatskim vlastelinstvima. Alodi su posjedi feudalca koji su kmetovi morali pod tlakom obrađivati poljoprivredne površine. To je sve utjecalo na razvoj cjelokupnog društva. Povećavao se broj aloda i pogoršavao položaj seljaka. Alod se na trakošćanskim posjedima povećao radi osvajanja novih posjeda. Kmetovi su krčili šume i šikare te tako proširivali svoje posjede. Godine 1609. popis pokazuje da su se poljoprivredne površine širile i sadili su se novi vinogradi. Draškovići su oduzimali zemlju kmetovima i pašnjake seoskim općinama i priključivali ih alodima.

Važnu ulogu imalo je gospodarstvo. Na taj razvoj utjecali su povoljni prirodni uvjeti, postojanje brda tj. „gorica“ koje su bile pogodne za uzgoj vinova loze. Višnjica, Hoje, Prebukovje, Kokotinci i Vrbno imali su „gorice“ s 200-300 kmetskih vinograda.

Na trakošćanskom vlastelinstvu Draškovići su uživali u svim pravima (*iura regalia minora*): pravo vinotočja, ribarenja, mitničarinu i patronatsko pravo.

Na vlastelinstvu su postojale dvije mitnice: jedna kod Trakošćana i jedna kod Kamenice. U 16. stoljeću počinje razvoj puteva koji vode u Maribor i Ptuj. Feudalci grade nove mitnice te su Draškovići ubirali mitničarinu kod sela u Hočuri i Sestuncima. Tri nove mitnice izgrađene su kod Kamenice, Novaka i Vrhovca.

Trakošćanski kmetovi plaćali su feudalne terete. Podložnički tereti bili su: novčani - činž, naturalni i radni. Kamenički kmetovi davali su ukupno 60 forinti godišnje. To je bio selišni činž koji se ubirao na svim vlastelinstvima. U 16. i 17. stoljeću ubirale su se dvije novčane daće: selišni novac i goveščina. Selišni novac osnovna je novčana daća koju je kmet davao za svoje selište. Selišni novac iznosio je 20-30 denara po selištu.

Goveščina je isto iznosila 20-30 denara po selištu, ali se vjerojatno plaćala prema broju goveda.

Važan izvor prihoda u 17. stoljeću bile su cenzualističke zemlje. To su posjedi na kojima su razvijeni činženi odnosi. Draškovići su te zemlje smatrali posebnim i seljaci su morali plaćati visoke daće u novcu.

Jedan od feudalnih tereta na Draškovićevim imanjima bila je i crkvena desetina. Crkvenu desetinu ubirao je Zagrebački Kaptol. Kmetovi su mogli platiti u novcu, ali su davali i žitarice, vino, sitnu stoku i med. Godine 1475. zagorski su kmetovi sklopili novi ugovor s Kaptolom. Oni su davali desetinu vina i žitarica koja se otkupljivala za šest bečkih denara za vedru vina. Time se smanjila desetina koja se ubirala.

Naturalna daća na trakošćanskim posjedima bila je velika. Propisano je da kmetovi moraju dati 1400 desetinskih vedara vina i 800 desetinskih mjera žitarica. U 16. stoljeću svjetovni feudarci počinju ubirati desetinu vina i žitarica. Daće su pretvorene u naturalna davanja i uz to su povećane. U Trakošćanu i Kamenici provodio se "otkup svinja" tj. za svaku desetu svinju seljaci su morali dati svom vlastelinu dva denara.

Trakošćanski kmetovi morali su plaćati žirenje svinja na vlastelinskim šumama. U 17. stoljeću svaki je kmet morao platiti žirenje bez obzira koristi li ili ne koristi šumu. Žirovina je postala selišna daća i bila je 5 puta veća.

U tim vlastelinstvima svaki je seljak imao vinograde. U 16. stoljeću seljaci su izrabljivani još i tako da su morali davati vinske daće. Druga vinska daća bila je gornica. Gornica je bila stalna daća koja se određivala prema veličini kmetskog vinograda. Treća daća bila je selišno vino. U 17. stoljeću svako je kmetsko selište davalo 1-2 vedra vina.

U 17. i 18. stoljeću tlaka je bila glavno davanje trakošćanskih kmetova. Kmetovi su morali s cijelim selištem i 6 volova svaki dan s volovskom zapregom raditi sredinom 17. stoljeća. To je bio oblik sprežne i ručne tlake.

1737. godine trakošćansko vlastelinstvo svaki je tjedan od kmetova dobivalo 1 238 običnih težaka i 872 težaka sa zapregom.

4.2. Klenovnik

Gospodarstvo grada Klenovnika drugo je gospodarstvo koje se nastavljalo na trakošćansku zemlju. Klenovnik je jedan od najvećih plemićkih dvoraca u Hrvatskoj. Građen je u tlocrtu četverokuta i ima dva kata s 90 soba i 365 prozora. U desnom krilu bila je velika dvorana gdje su se za vrijeme Ivana Draškovića održavali i hrvatski sabori. Prije Draškovićeve grada, nešto podalje od današnjeg dvorca, stajao je stari grad Klenovnik, što je zabilježeno i na Beyschlagovoj karti varaždinske županije.⁴ Klenovnik se spominje već 1244. godine, kada ga je ugarsko-hrvatski kralj Bela IV. oduzeo plemiću Pechuni i dao ga varaždinskom županu Mihajlu zajedno s Loborom i Zlogonjem. Ivan Drašković i njegova žena Marija Nadasdy sagradili su današnji grad Klenovnik 1616. godine. O toj gradnji i obnovi svjedoči natpis nad ulaznim vratima. Natpis prikazuje građevinski pothvat i ekonomsku moć Draškovića te ponosno ističe: „Nek stoji dom ovaj, dok mrav ne ispije more i dok kornjača ne obiđe svijetom.“ Godine 1667. dograđeno je i drugo krilo pa o tome govori i drugi natpis nad glavnim ulazom.

Juraj Drašković prodao je Klenovnik radi obnove Trakošćana. Dvorac je kupio Oton Bruck koji je vodio gospodarstvo u Klenovniku i dogradio žitnicu. Kada je on prodao grad, izmjenjivali su se vlasnici: barun Wittgenstein, Josipa grofica Marcolini, knez Lichtestein, nakratko opet Draškovići, obitelj Brandiss, pa Bathyany i grofovi Bombelles.

⁴ Đ. Szabo : Kroz Hrvatskog zagorje, str. 110

Slika 4. Dvorac Klenovnik danas služi kao bolnica za plućne bolesti i TBC

Dvorac Klenovnik u vlasništvu je Središnjeg ureda za osiguranje radnika od 1925. godine i potom je 1927. godine preuređen u sanatorij. Još i danas dvorac Klenovnik radi kao bolnica za plućne bolesti i TBC.

4.3. Zelendvor-Opeka

Preko grofova Celjskih i Ivaniša Korvina stari vinički grad Zelendvor dolazi od cara Sigmunda u vlast podbana Gyulaya. Vinički posjed je prije konačne parcelacije dospio Draškovićima u ruke ženidbom sa francuskom grofovskom obitelji Bombelles, a stari grad već je bio zapušten i ostavljen vremenu i zaboravu. Zelendvor je sagradio Franjo Nadasdy, a Ivan IV. Drašković dobio ga je ženidbom s Marijom Magdalenom Nadasdy. Oni su ga proširili i okružili lijepim parkom. Kasnije su izgradili Opeku, kamo su se preselili, a prizemni Zelendvor pretvorili su u poljoprivredni pogon. Novi dvor Opeku sagradili su Draškovići krajem 18. stoljeća. Opeka je bila lijepo uređen manji dvorac na kat, na čijem se mjestu prije nalazila ciglana, zbog čega ga je narod nazvao „Opeka“ . Park dvorca još je i danas lijepo uređen i na lijepom glasu. Za vrijeme života Franje Draškovića, Zelendvor i Opeka dobro su se održavale i uspješno poslovale. O tome nam govori ovaj podatak: „Godišnji prihod gospodarstva iznosio je oko 9 364 forinte, dok je vrijednost čitavog imetka procijenjena na oko 18 298 forinti.“⁵ Nakon smrti grofa Franje Draškovića, gospodara Opeke i Zelendvora, njegova jedina kćer udala se za grofa Marka Bombellesa, čime je posjed prešao u vlasništvo obitelji Bombelles. Oni su uredili tvornicu špirita, zelendvorske šume pretvorili su u lovno gospodarstvo i doveli raznu divljač u šume. Seljacima je bila nadoknađena šteta ako bi im divljač učinila štetu na zemlji.

⁵ Milan Kruhek: Posjedi, gradovi i dvorci obitelji Drašković, u KAJ/11,Zagreb 1972., str. 87

Slika 5. Ostaci dvorca Opeke

Slika 6. Zelendvor danas

4.4. Dvorac Brezovica

U blizini Zagreba nalazi se dvorac Brezovica, jedan od najljepših feudalnih dvoraca u Hrvatskoj. Izgrađen je u 18. stoljeću i jedan je od najvrednijih ostvarenja građevinske djelatnosti obitelji Drašković.

Dvorac Brezovica promijenio je dosta gospodara prije nego su došli u ruke Draškovića. Prije nego što su Draškovići dobili posjed, vlasnici su bili Zrinski: Brezovica je bila u vlasništvu Sofije Löbl, žene Nikole Zrinskog, i njegova sina Adama Zrinskog.

Draškovići su odavno imali pravo na Brezovicu. To pravo temeljili su na oporuci Vuka Mrmljavčića iz 1644. godine, u kojoj se navodi da dvorac, u slučaju da on nema muških nasljednika, mora pripasti Ivanu Draškoviću, a Draškovići to dokazuju 1660. godine. Brezovica je nakon toga pripala Zrinskima, koji su je vjerojatno kupili.

U vrijeme kada su Draškovići posjedovali dvorac, Brezovica doživljava gospodarski i kulturni procvat, razvoj nacionalne svijesti i pismenosti naroda. Draškovići u 18. stoljeću podižu građevine po kojima je Brezovica nadaleko poznata: župnu crkvu Uznesenja Marijina i jednokatni barokni dvorac.

Slika 7. Dvorac Brezovica

4.5. Dvorac Rečica

S lijeve strane Kupe, Draškovići su uredili dvorac Rečicu. To je bio novo zidan dvor građen na jedan kat s podrumima u podzemlju. U podrumu su se nalazile i druge prostorije, a na katu je bilo sagrađeno sedam soba koje su bile uređene i namještene za stanovanje. Oko dvorca su se nalazile gospodarske zgrade oko dvorca i postavljen je lijepi park. Nekadašnje vlastelinsko imanje danas je zapušteno i u ruševnom stanju. U njemu je živio grof Janko Drašković, utemeljitelj i prvi predsjednik Matice Hrvatske.

U Rečici se nalazila velika žitnica od hrastova drva gdje se moglo spremati oko 2 000 vagana žita, kamo su Draškovići su dopremali žito i iz drugih posjeda. Uz Luku na Kupi, Rečica je bila njihovo najveće trgovačko središte. Draškovići su dobro iskoristili činjenicu da je Karlovac bio središte trgovačke razmjene, a trgovina i lađarenje Kupom godišnje su im donosili velike prihode. Posebna manufakturna radionica porculana nalazila se u gospodarskim zgradama u Rečici.

Slika 8. Dvorac Rečica

5. Poznate muške ličnosti iz roda Drašković

Poznati rod Drašković davao je banove i uspješne vojskovođe te nekoliko poznatih ličnosti koji su se istaknuli svojim radom i djelovanjem u Hrvatskoj.

5.1. Ivan III. Drašković

Ivan III., sin Ivana II., rođen je 1603. godine. Njegov otac istaknuo se u bitci kod Siska 1593. godine s banom Tomom Erdödyem i bio je predsjednik Dvorskog ratnog vijeća. Ivan III. je bio treći po redu hrvatski ban u obitelji Drašković, a tu je dužnost obavljao od 1640. do 1646. godine. U njegovo vrijeme Draškovići su bili najjači i najbogatiji, a izgradio je i dvorac Klenovnik. Ivan III. je u Grazu završio filozofiju, a u Bologni pravo. Uz sve to, bio je istaknuti vojskovođa i jedini Hrvat koji je izabran za ugarskog palatina (1646.-1648.). Važno je napomenuti da je bio vitez Zlatne ostruge. Kralj Ferdinand II. dodjeljuje Ivanu III., Nikoli I. i njihovom bratiću Gašparu II. naslov grofova 1631. godine. Gašpar II. bio je sin Petra I. koji je pripadnik ljutomerske grane Draškovića. U doba kada je Ivan III. bio hrvatski ban, sabori su se održavali i u Klenovniku. Ivan III. umro je 1648. godine.

Slika 9. Ivan III. Drašković

5.2. Josip Kazimir Drašković

U mnoštvu Draškovića „profesionalnih vojnika“ kao što su Petar II, Franjo Adam (1673-1759. g.), Ivan VIII (1740-? 1787. g.)..., najistaknutije mjesto pripada Josipu Kazimiru Draškoviću. Njegova vojnička biografija iz vremena vladavine Marije Terezije (1740-1780. g.) ostala je do danas oživotvorena u prostorima i inventarima dvoraca Trakošćana i Brezovice.

Počevši od 1734. g. Josip Kazimir Drašković bio je aktivan u austrijskoj vojsci - sudionik ratova na europskim bojištima. Istaknuo se hrabrošću u ratu za austrijsko nasljedstvo (1740.-1748.) na talijanskim i njemačkim bojištima i u Sedmogodišnjem ratu (1756.-1763.). Godine 1763. bio je unaprijeđen u generala topništva (*Feldzeugmeister*) i zapovjedajućega generala u Erdelju.

Nakon sudjelovanja u gušenju seljačke bune 1755. godine u Podravini imenovan je županom Križevačke županije 1756. godine.

Bio je odlikovan najvišim vojnim ordenom Austrijskog Carstva - Komanderskim križem Marije Terezije. U vrijeme posjete carice i kraljice Marije Terezije Hrvatskoj, Josip Kazimir Drašković uživa najveći ugled među hrvatskim velikašima i pripada mu čast ugošćivanja ugledne posjetiteljice, no brak s plemkinjom nižeg roda Suzanom Malatinski naštetio je njegovoj blistavoj karijeri i zatvorio mu vrata do najviših naslova. O tome nam govori kroničar tog vremena Baltazar Adam Krčelić u svom djelu *Annuae ili Historija 1748-1767: General grof Josip Kazimir Drašković, koji je još živ i kojega sam prije češće spominjao, živio je kao potpukovnik u pukovnji u Ugarskom gradu Lipotvaru. Kako je bio ženskar i sklon ljubavnim užicima, opčara ga neobična ljepota i elegantan stas Suzane Malatinski koju nije mogao dobiti nego samo, ako je oženi, odluči se na brak sa njom. To je doista bili kobno za slavnu obitelj Drašković i dovelo ju je do propasti. Generalova majka Katarina rođena Preindass nije htjela dopustiti, ni da joj Suzana dođe pred oči. Ipak ju je u Varaždinu i opskrbljivala, ali dosta mršavo tako da je Suzanin muž bio prisiljen padati u dugove za uzdržavanje i svoje žene i njezinih rođaka.*

Iako ju Baltazar Krčelić opisuje u dosta negativnom svjetlu, vrlo je vjerojatno da je upravo Suzana spasila obitelj od bankrota, obzirom da je njen suprug Josip Kazimir bio potpuno okrenut vojnom pozivu i zanemario je gospodarenje imanjima.

On je ostavio sjećanje na Sedmogodišnji rat tako da je u dvorcu Trakošćanu u sobi na drugom katu dao oslikati tapete četama kojima je on zapovijedao. Primitivno izrađene igračke pravilno su poredane, a olovni vojnici iz božićne kutije također su pravilno razmješteni u formacije po propisanim ondašnjim pravilima. Na naslikanim četama može se vidjeti pravilna formacija koja se sastoji od časnika i štaba, ranaraca i kuhara poslužitelja. U prvom redu stoji jedan uniformirani lik – kuharica koja nosi trorogi šešir kao i svi ostali vojnici.

Slika 10. Soba oslikanih zidnih tapeta

Slika 10. pokazuje nam veliku zidnu sliku koja se sastoji od osam platnenih panoa slikanih temperom. Slika prikazuje banderij na smotri i na njoj se nalazi 821 osoba. Na toj slici može se zamijetiti grupa od 8 momaka u stroju, gdje svatko svira određeno glazbalo: u prvom redu četvorica oboista, a u drugom redu dva svirača roga koje u sredini prati po jedan fagotist.

Slika 11. Portret Josipa Kazimira Draškovića

5.3. Janko Drašković

Grof Janko Drašković rođen je 20. rujna 1770. godine u Zagrebu. Kad je završio školu, služio je vojsku koju napušta radi slabog zdravlja. Nakon toga putuje po Europi, ali se ubrzo pojavio u javnom i političkom životu Hrvatske. Bio je izuzetno obrazovan, što se može vidjeti iz popisa knjiga koje je posudio u novootvorenoj Zagrebačkoj čitaonici ilirskoj 1838. godine, koja je i osnovana i otvorena njegovom zaslugom. Grof Janko Drašković dobro se služio latinskim, njemačkim, francuskim, talijanskim, mađarskim i rumunjskim jezikom i bio je vrlo obrazovan. Živio je u vrijeme propadanja feudalizma, što ga je potaknulo da napiše poznati spis Disertaciju. Na požunskom saboru, Janko je bio poklisar, a tridesetih godina 19. stoljeća bio je pristaša ilirizma i jedan od najvažnijih članova narodne stranke. Umro je 14. siječnja 1856. godine u Radgoni.

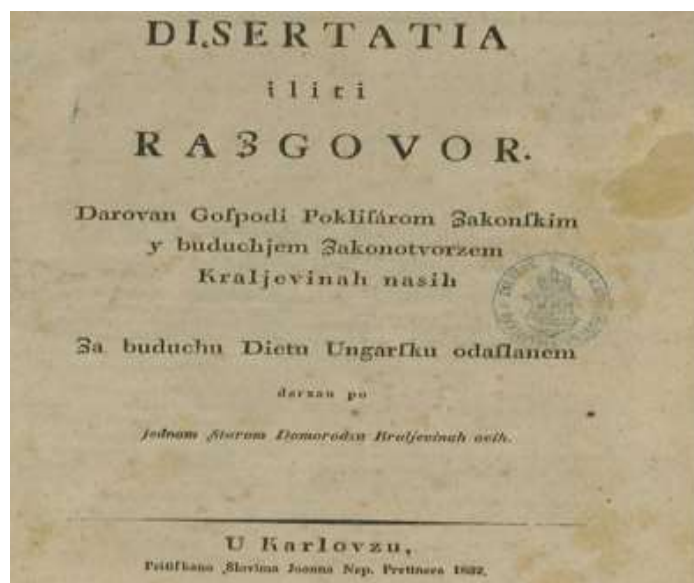
Slika 12. Janko Drašković

Ivan VIII. bio je pukovnik i otac Janka Draškovića, a veže se uz pojavu masonstva u Hrvatskoj. Kao i njegov otac Josip Kazimir bio je časnik u sedmogodišnjem ratu (1756.-1763.), a bio je ranjen i zarobljen u Augsburgu, gdje se povezao sa slobodnim zidarima. Nakon povratka u domovinu jedno vrijeme je nastavio vojnu službu da bi se ubrzo povukao u mirovinu te se posvetio gospodarskom unapređivanju svojih imanja. Jedan je od osnivača prve masonske lože u Hrvatskoj L' Amitie de Guerre 1769. -1970. godine. U Zagrebu 1773. godine osniva drugu masonsku ložu Zur Klugheit, a od 1778. do 1784. godine bio je veliki meštar Velike lože (tzv. Draškovićeve Observantia).

5.3.1. Disertacija

Disertatia iliti Razgovor darovan gospodi Poklisarom (...) obuhvaća središnji politički, gospodarski i kulturni program Ilirskog pokreta. U tom se programu Janko Drašković zalaže za samostalniji položaj Hrvatske prema Ugarskoj i stvaranje “Kraljevstva iliričkog” u okviru Habsburške Monarhije od hrvatskih i slovenskih zemalja i Bosne.

U ekonomskom smislu Janko se u Disertaciji zalaže za trgovinu, razvoj industrije i organizaciju kredita i postupno uvođenje kapitalističkih oblika u dotrajalu feudalnu privredu. Janko Drašković zamišljao je modernizaciju ekonomskih i društvenih odnosa kao polagani proces po uzoru na konzervativnu Englesku, pri čemu je morao misliti na odgoj i školstvo kao preduvjet postupnom prilagođavanju novim razvojnim oblicima. Njegov je prijedlog bio da se znanje stječe u stručnim školama koje bi polaznike osposobljavale za samostalnu gospodarsku djelatnost. Nastava bi se odvijala na narodnom jeziku, čime bi se uklonila opasnost od mađarizacije. Janko Drašković smatrao je da bi narodni jezik uz štokavsko narječje trebao biti jezik javnog života.

Slika 13. Disertacija, izdana u Karlovcu 1832.

Nakon što je izdao Disertaciju, postao je aktivniji u cilju da podigne našu zaostalu proizvodnju, trgovinu i gospodarstvo. Drašković 22. prosinca 1836. piše pismo Ljudevitu Gaju u kojem ga moli da se u časopisu Danica ilirska objavljuju problemi kojima se on bavi. Draškovićeva molba ispunjena je 1838. godine kada je objavljen članak anonimnog autora Trgovina. Smatra se da je taj anonimni autor bio poznati sisački trgovac i rodoljub Franje Lovrića. Uoči osnivanja Ilirske čitaonice, Janko je 14. srpnja 1838. godine izgovorio: "Korist presladkoga našega naroda i domovine privesti ćemo ako naš jezik temeljito i savršeno naučimo. Ako zatim koristne knjige drugih izobraženih naroda u naš jezik prevedmo ili sami takove osnujemo. Ako trgovačku i poljodjelsku vrst izbistrimo, najviše pako ako primjerno odhranjenje naroda našega i pridobavljanje većega imetka njemu pribavimo."⁶

⁶ Miroslava Despot: Slobodar-grof Juraj v Drašković u Kaj/11,Zagreb 1972., str 50

6. Poznate ženske ličnosti obitelji Drašković

U povijesti obitelji Drašković, uz poznate grofove, postoje i poznate žene od kojih je svaka na svoj način posebna i zanimljiva. Svaka supruga grofova Draškovića drugačijeg je karaktera, sposobnosti i dolazi iz druge obitelji. U nastavku se prikazuju sljedeće žene: Marija Magdalena Nadasdy, žena Ivana IV. Draškovića, Marija Katarina Brandis, žena Ivana V. Draškovića i Eleonora Felicitas Malatinski, supruga Ivana VIII.

6.1. Marija Magdalena Nadasdy

Supruga Ivana IV. Draškovića podrijetlom je bila Mađarica. Bila je vrlo lijepa i pobožna i uz sve to bila je poslovna žena. Imovinsko-pravne poslove uspješno je vodila zajedno sa suprugom Ivanom IV. Zajedno su izdavali i potpisivali različite dokumente o kupnji, prodaji, zamjeni ili darivanju zemljišta. Nakon smrti supruga Ivana IV. bila je posebno aktivna u izdavanju spisa. Do danas su očuvani ti poslovni spisi tzv. gorni listovi koje je izdavala svojim podanicima od 1686. do 1711. godine.

Jedna gornica izgledala je ovako:

"Grofica Nadasdy Marija Magdalena, negdašnjega gospodina grofa Draškovića Januša vekovečnoga od Trakoštana grada, s cesarove i kraljeve svetlosti tolnačnika i komornika ostavljena udova, kako ti tutorica sina našega gospodina Januša od spomenutoga gospodina prije toga, i rođenoga.

Dajemo na znanje vsem i vsakomu pred kojeh goder poštovani obraz, aliti lice, dojde ovaj naš otprti list, kako pred nas dohodi poštuvani Andraš Kisiček, podložnik naš, davši na prvo kakoje kupil jeden falat kerčevine, aliti jeden laz zemlje, od Vojsić Petra i Đurka vu Goranice za deset rajničkih forinti, item onde taki poleg vu rečeneh Goranceh orane zemlje vse skupa učinivši na jedan den oranja; za deset rajnskih forinti od Novaka Štefa i Jakopa proseći nas dostojnem dugovanjem da bi rečenoga Kisiček Januša, sina njegovoga Jurucu u ladanju rečenoga laza i orane zemlje potverdili, i mirna učinili. Mi zato videvši dostojnu prošnju rečenoga Kisičeka jesmo poslali našega poštovanoga gornika našega poštuvanoga Kapustić Tomaša na lice zemlje koji van izdasti je dal i zručil rečeni laz kakoti i oranu zemlju, vse skupa učinivši jeden den

oranja imenovanomu Kisiček Andrašu sinu Jurice i vsemu njihovomu odvetku vek i na veke, i do teh dob dok nam vavadni dohodek, aliti gornicu, toie to od laza tri police, a od orane zemlje jedno vedro i pet pintov vsako leto dobroga mošta nam, i sucesorom budu plaćali. A rečena zemlja i laz je poleg izkernieh mejašev s jedne strane štale Ivine, a s druge strane Mustafe Matejaša vu Gorance pertinentiis diruti castru Kamennice et comitatu Warasdinensem existentem habitam [što pripada razrušenom gradu Kamenice u Varaždinskoj županiji]. Bili su pri tom dobri veruvani ludi kako ti rečeni gornik naš i s njim Vresk Tomaš, Negač Ivan, Mustaff Mateus, i drugi ostali. Zverhu kojega dugovanya za vekšega veruvanya dal smo ov naš list rukum našum potpisan i pečatju potvrđen.

Datum in arce maiori Klenovnik die 5 May, anno 1698.

Nadasdy Marija Magdalena vlastoručno."

Utisnut pečat prstenom s grbom obitelji Drašković.⁷

Uz taj dokument postoji očuvan dokument o pogodbi grofice Marije Magdalene i Ivana Despotovića o korištenju šuma Čret i Živice, pisan u Zagrebu 2. veljače 1682. godine. 15. svibnja 1695. izdan je dokument u Varaždinu o prodaji manjih posjeda na području Trakošćana i Klenovnika. Po tim brojnim listovima koji su datirani i pisani u Klenovniku, vidi se da je upravo tamo Marija Magdalena Nadasdy provodila najviše vremena.

Godine 1712. grofica Marija Magdalena tražila je od arhiva grada Varaždina da joj izda ovjerovljeni prijepis dokumenata kojima zahtjeva da se potvrde dobra Božjakovine, koje je kralj Leopold 1685. darovao Draškovićima. Grofica piše hrvatskim jezikom, vlastoručno ih potpisuje i potvrđuje obiteljskim pečatom. Marija Magdalena Nadasdy bila je kćerka dvorskog suca Franje Nadasdyja koji je radi učešća u Zrinsko-frankopanskoj uroti bio smaknut 1671. godine u Beču. Bila je vrlo obrazovana i voljela je čitati hrvatske knjige. Portret Marije Magdalene Nadasdy nalazi se u obiteljskom stablu Drašković u Arhivu Hrvatske. Bila je lijepa žena obla lica i blagih umiljatih očiju.

⁷ Martin Modrušan: Nekoliko ženskih likova iz obitelji Drašković, u KAJ/11, Zagreb 1972., str. 60-6

6.2. Marija Katarina Brandis

Marija Katarina Brandis podrijetlom je iz Tirola. Ona je također poslovna žena i ne zaostaje za Marijom Magdalenom Nadasdy. Katarina Brandis u jednom je danu izdala 50 gornih listova. Bilo je to 15. ožujka 1743. godine u Klenovniku. Ne zna se razlog iz kojeg je izdan toliki broj listova, ali se smatra da je to učinila zbog blagdana sv. Josipa. Voljela je voditi parnice što se vidi iz sačuvane parnice protiv Ane Vojković oko dobara Prašnice i Cvetlin. Postoji podatak da je Marija Katarina Brandis posudila 500 forinti od samostana u Kamenskom za izgradnju crkve sv. Ivana Krstitelja u Rečici. Ta crkva i danas je sačuvana, a građena je u stilu koji se u to vrijeme pojavio u Tirolu i Štajerskoj.

Marija Katarina Brandis piše na hrvatskom jeziku i izdaje gorne listove. Jedina razlika između nje i Marije Magdalene Nadasdy je u tome da se Marija Katarina Brandis potpisuje njemačkim jezikom i pečati dokumente dvojnim pečatom - obitelji Brandis i Drašković.

Jedan njezin gorni list izgledao je ovako: "Mi Maria Katarina rodiena, grofic od Brandis negdašnjeg zmožnoga gospodina grofa Draškovića Januša, od Trakoštana grada, cezarove i kraljevske svetlosti tolnačika, komornika i horvacokoga orsaka bana. Ja ostavljena udova kakoti tulikaiše tutorica i kuratorica Jozefa sina i Mariane kčeri naših. I zgore spomenutoga tovaruša našega prietih i porodjenih pravdena i naturalska. Daiemo na znanje po ovom našem pismu, kako pred nas dojdūci Andraš Erdec s stricom svojim Mihalijem tulikaj Erdecom tak imenovani gorniki naši oprošivši nas ponizno da bi njim stanovit vinograd vu , Verhu Podgorje ' tak zvanom pristojališća grada Klenovničkoga i u Varmedjiji varaždinske budući, i ležeći koteroga stareši njihovi pred vnogomi letmi zadobili i dosad mirovno ladali jesu. Kak tho pri gornih pravdah naši zadovoljno jest. Spoznano nadalje tukaiše mirovno vuživati, i ladati dopustiti, iliti konferuvati dostoiali. Koieh dostoinu i pravičnu videči prošnju spomenuti vinograd (kojemu Jakoba Kolenka i Jakoba Tuška vinogradi najbliži jesu mejaši) Zevšim drugem kakovem god imenom zvanem i knjemu slišajućem pristojališćem rečenem Andrašu Erdecu i stricu njegovom Mihalju tulikaj Erdecu i vsemu njihovumu muškoga spola odvetku dali i konferuvali jesmo. Kakoti daiemo i konferujem vek na veke/ Salvo

tamen iure dominiali semper permanente dersati ladati i uživati, kak i stum da nam i sucesorom našim vsako leto gornice vedro pol dobrog mošta i druge navadne dohodke oni, i vsi njihovi dužni budu davati. Datum in arce nostra Klenovnik die 2 mensis Maii, 1743.

Maria Katarina Brandis geboren Graefin Brandis"

Dvostruki pečat utisnut prstenom obitelji Brandis i Drašković⁸

Slika 14. Crkva sv. Ivana Krstitelja u Rečici –danas

⁸ Martin Modrušan: Nekoliko ženskih likova iz obitelji Drašković, u KAJ/11,Zagreb 1972., str. 62

6.3. Eleonora Felicitas Malatinski

Eleonora je rođena oko 1740. godine kao najmlađa kći Ivana i Apolonije Barbare Malatinski. Bila je obrazovana te je govorila i pisala njemačkim i francuskim jezikom, a vjerojatno se služila i hrvatskim jezikom.

Eleonora Felicitas bila je sestra Suzane Malatinski. Suzana Malatinski dogovorila je ženidbu sina Ivana VIII. Draškovića i svoje sestre. Eleonora je bila najmlađa sestra Suzane Malatinski i provodila je više vremena kod sestre nego kod roditelja. Tamo je upoznala svog nećaka Ivana VIII. Draškovića. On je bio njezinih godina i budući da je bila vrlo lijepa njezin se nećak zaljubio u nju. Za taj je brak bila potrebna papinska dozvola jer se radilo o bliskom krvnom srodstvu iz prvog koljena. Originalni ženidbeni ugovor čuva se u Arhivu Hrvatske. Na tom ugovoru kao svjedoci spominju se grof Franjo Nadasdy i Suzana Malatinski, majka Ivana VIII. Draškovića i sestra njegove zaručnice.

Eleonora Felicitas bila je vrlo štedljiva i osjećajna. Njezin način života možemo pratiti kratko tj. od 1767. do 1770. godine po pismima koja je pisala svom suprugu koji je služio u Glini i Petrinji i često putovao iz mjesta u mjesto zbog vojničkog života. Ona mu je pisala na francuskom jeziku. U pismima piše o kućanskim poslovima, upozorava ga da se čuva neprijatelja, piše o ljudima s kojima živi i koji dolaze u posjet: Erdödyju, Sermageu i drugima. Bila je lošeg zdravlja pa se često žalila na teškoće koje joj onemogućuju da ga posjeti. Ponekad mu je slala i sluškinje koje bi mu odnijele stvari koje je trebao. Eleonora je također obavljala razne poslove za svog muža. Bila je poslovno povezana s trgovcem Apokom, a muža je često molila da joj pomogne oko pregovaranja s raznim trgovcima i poslovnim ljudima. Često je boravila u Zagrebu. Zagreb je u to vrijeme imao oko 10 000 stanovnika te se razvijao bujni kulturni život, u kojem je Eleonora sudjelovala za vrijeme zimskih mjeseci. Imala je smisla za pripremanje obiteljskih proslava, imendana i rođendana, kada je vodila brigu o broju gostiju i troškovima. Nije voljela samoću pa se žalila na odvojenost od muža i izmišljotine vezane uz njihov brak jer je po prirodi bila ljubomorna. Zbog toga ga moli da joj češće piše i posjećuje. Često odlazi i sama k svojem mužu bez obzira na mjesto ili godišnje doba. Pošto se Ivan VIII. volio opustiti i popiti koju čašu više, moli ga i opominje da to ne čini iz zdravstvenih i financijskih razloga. Prilikom putovanja kupuje

razne sitnice, a ukoliko ne uspije, moli supruga da on to kupi. U pismima izvješćuje muža o dobrima Brezovici i Božjakovini. Žali se na poslugu da se opijaju pićem iz njihovih podruma. Eleonora je bila povezana s ostalim rođacima i prijateljima obitelji Drašković, a posebno je bila povezana s muževom braćom. Franjo Drašković je na lutriji potrošio 500 forinti te Eleonora moli supruga da piše majci Suzani o rasipnosti rođaka. Ona ne voli nepravdu prema obitelji Drašković i posebno je osjetljiva kod isplate dugova. Posebno lijepa pisma piše prije poroda. Unatoč strahu, veoma se raduje nerođenom sinu. Prema pismima u kojima joj barun Koler želi sretan porod, može se zaključiti da je prije Janka imala još jednog sina. U posljednjem sačuvanom pismu iz 1770. godine moli Ivana VIII. da joj njegova majka dođe pomoći pri porodu 9. listopada 1770. godine. Janko je ipak rođen 20. listopada što znači da se ona preračunala za 11 dana. Više nema podataka ni pisama nakon 1770. godine. Rodila je još jednog sina 1773. godine i kćer Anu 1775. godine koja je umrla nakon rođenja. Eleonora Felicitas Malatinski umrla je 24. siječnja 1776. godine u dobi od samo 36 godina. Josip Gianelliu u svom pismu upućenom njenom suprugu povodom njene smrti navodi sljedeće njezine osobine: dobrotu, krepost, ljudskost.

7. Zaključak

Iz ovog rada možemo vidjeti tko su zapravo bili Draškovići: biskupi i nadbiskupi, hrvatski banovi, banski namjesnici, župani, uspješni vojskovođe u ratovima protiv Osmanlija, čelni ljudi dvorskog ratnog vijeća, kraljevi komornici i tajni savjetnici. Najpoznatiji Draškovići bili su Juraj i Janko Drašković i Ivan III. Juraj, koji je najzaslužniji za stjecanje moći obitelji Drašković, bio je visoko rangiran u crkvenoj i svjetskoj hijerarhiji. Ivan III. bio je ugarski palatin i jedini Hrvat koji je dosegnuo najviši položaj u državi u doba Habsburgovaca. Janko Drašković bio je jedan od začetnika hrvatskog narodnog preporoda i napisao je Disertaciju. Ne zaboravimo spomenuti i žene, koje su svojom osobnošću i karakterom doprinijele stvaranju povijesti obitelji Drašković. U ovom radu spomenuta je grofica Marija Magdalena Nadasdy, žena Ivana IV. Draškovića, poslovna žena koja je vodila imovinsko-pravne poslove. Grofica Marija Katarina Brandis bila je podrijetlom Tirolka i ne zaostaje za svojom prethodnicom po poslovnoj aktivnosti. Poznata je po vođenju mnogih parnica protiv Ane Vojković oko dobara Prašnice i Cvetlina. Mariju Katarinu opisuju kao inteligentnu ženu koja je 1744. godine posudila 500 forinti od samostana u Kamenskom za izgradnju crkve sv. Ivana Krstitelja u Rečici. Ta crkva sačuvana je i danas kao pokazatelj utjecaja Draškovića na kulturni život tog doba. Grofica Eleonora Felicitas Malatinski žena je i teta Ivana VIII. Obitelj Drašković posjedovala je dvorce i kurije te mnoge gospodarske zgrade. Najpoznatije vlastelinstvo bilo je trakošćansko vlastelinstvo koje je u to doba bilo jedno od najvećih feudalnih posjeda u Hrvatskoj.

Prema svemu navedenom možemo zaključiti da su Draškovići bili veoma sposobni vladari i istaknuti vojskovođe i ratnici. Može se reći da je njihov povijesni doprinos u kulturnom, političkom i javnom životu Hrvatske vrlo značajan.

Literatura

Knjige :

1. Munk Z. : Obnova Trakošćana , Historijski zbornik, Zagreb 1950. , str.107-109
2. Szabo Đ. : Kroz Hrvatsko zagorje, Zagreb 1939.

Časopisi :

1. Adamček J. : Trakošćansko vlastelinstvo, u KAJ/11,Zagreb 1972.,
2. Bedić M.: Velikaška obitelj Draškovići Trakošćanski, Kaj, XXXV, Zagreb 4, 2002.
3. Despot M. : Slobodar-grof Juraj v Drašković u Kaj/11,Zagreb 1972.
4. Kruhek M. : Posjedi , gradovi i dvorci obitelji Drašković, Kaj II, Zagreb, 1972.
5. Kaj II iz 1972. posvećen je Draškovićima
6. Modrušan M. : Nekoliko ženskih likova iz obitelji Drašković, u KAJ/11,Zagreb 1972.
7. Šidak J.:Hrvatski preporodni pokret i grof Janko Drašković u u KAJ/11,Zagreb 1972
8. Zmajić B.: Postanak i razvitak roda Drašković, Kaj II, Zagreb, 1972

Internetske stranice:

1. Karasman Suhala I., Prikaz knjige „*Cher Epous...*“ , hrcak.srce.hr/file/199839 (05.09.2015.)

Slike:

1. Slika 1: <http://www.gimnazija-druga-zg.skole.hr/AKTIVNOSTI/Bisag/images/grb.jpg> (20.08.2015.)
2. Slika 2: http://cro-eu.com/galerija-fotografija/albums/userpics/10001/5-Rodoslovno_stablo_obitelji_Draskovic.jpg Slika 3: : <http://zkahlina.ca/eng/wp-content/uploads/2013/03/Klenovnik-near-Varazdin.jpg> (06.09.2015.)

-
3. Slika 3:
https://www.google.hr/search?newwindow=1&safe=off&biw=1280&bih=831&tbm=isch&sa=1&q=Trako%C5%A1%C4%87an&oq=Trako%C5%A1%C4%87an&gs_l=img..3..0110.112207.115966.1.116614.17.2.13.1.2.0.108.212.0j2.2.0....0..1c.1.64.img..31.10.413.GiBWIOCrz4#imgrc=GswtjUN9IKBVnM%3A
(05.09.2015.)
 4. Slika 4: <http://zkahlina.ca/eng/wp-content/uploads/2013/03/Klenovnik-near-Varazdin.jpg> (06.09.2015.)
 5. Slika 5: http://www.antoniosiber.org/arboretum_opeka/dvorac_opeka_3.jpg
(06.09.2015.)
 6. Slika 6: http://www.landmarkings.com/opeka_slike_hr.php (06.09.2015.)
 7. Slika 7: http://www.seoski-turizam.net/public_html/images/stories/dvoracbrezovica.jpg (12.09.2015.)
 8. Slika 8: <http://www.zhrmku.org.mk/hrvatska-kulturna-bastina/dvorci-kurije-ljetnikovci/srednja-hrvatska/kurija-dra%C5%A1kovi%C4%87,-re%C4%8Dica,-karlovac.html> (12.09.2015.)
 9. Slika 9: http://www.wikiwand.com/bs/Ivan_III_Dra%C5%A1kovi%C4%87
(22.08.2015.)
 10. Slika 10: <http://www.trakoscan.hr/drugi-kat.html> (30.08.2015.)
 11. Slika 11: https://fbcdn-sphotos-c-a.akamaihd.net/hphotos-ak-frc3/t1.0-9/p403x403/223019_256227781073514_4194329_n.jpg (30.08.2015.)
 12. Slika 12: http://cro-eu.com/galerija-fotografija/albums/userpics/10001/4-Grof_Janko_Draskovic.jpg (30.08.2015.)
 13. Slika 13: <http://media-cache-ec0.pinimg.com/736x/b5/61/23/b561230fb8af8c4f64387996d715bcc9.jpg>
(30.08.2015.)
 14. Slika 14:
http://s3.amazonaws.com/fcassets/assets/websites/2766/18843/sidebar_picture056.jpg (03.09.2015.)
-